

DE INSPIREERENDE WERELD VAN BENT BRANDERUP

Mooment en Balance

16

Het is negen uur in de ochtend en we zitten met zo'n zestig mensen op houten stoeltjes in de wat koude kantine naast de rijbak. Het uur dat volgt is het muisstil in het publiek. Voor ons staat Bent Branderup, die ons in zijn greep houdt met de eerste theorieles van het weekend. Het gaat over beweging, over ruggebruik, het zwaartepunt van je zit en hoe een paard je zoveel makkelijker kan dragen als hij zijn rug vrij kan gebruiken, als hij wat gewicht overneemt op de achterbenen door deze onder de massa te plaatsen en daardoor de voorbenen op kan nemen. Het verhaal heb ik al vaker gehoord; het is tenslotte de kern van wat de dressuur ons leert. Maar nog nooit eerder heb ik het iemand zo helder en met zoveel passie, begrip en liefde voor het paard horen vertellen.

Tekst: Edith Louw, foto's: Karin Schouwenburg

Vaardig schetst zijn hand op het bord, tekeningen die hij al talloze malen heeft gemaakt. Het paard van boven, van opzij, benen in verschillende posities. Ingewikkelde materie, waar ik al jaren steeds stukjes van op heb gepikt. Bent is in de drie theorielessen die hij dit weekend geeft, in staat om die puzzelstukken aaneen te rijgen tot een logisch en begrijpelijk geheel. En meer dan dat: hij weet de toehoorders ervan te overtuigen dat rijden niet zit in je uitrusting, het beste paard, trekken aan de teugels of andere

grove hulpen. Het zit 'm juist in de verfijning, in het vragen aan je paard om in alle ontspanning bepaalde bewegingen te maken, bepaalde spieren aan te spannen of juist los te laten. Hij legt het verschil uit tussen een paard dat een showdrif maakt, waarbij hij vanuit de spieren de voorbenen opheft, zonder zijn rug te gebruiken (de 'legmover'), en een paard dat in takt, vanuit de rug verruimt ('backmover'). Tegenwoordig, stelt hij met een vleugje bitterheid, zien we aan de top veel 'legmovers'; een ontwikkeling die hij betreurt. Dit is bijna het enige moment dat er iets van kritiek in zijn lessen te vinden is.

De lessen zijn in het Engels, en hoewel hij die taal (als Deen) behoorlijk onder de knie heeft, moet je even wennen aan zijn accent. Zo spreekt hij steeds over 'mooment', en even denk ik dat het moment moet zijn, maar al snel blijkt hij movement te bedoelen. Nu zit dat woord steeds in mijn hoofd: the 'Mooment and the Balance', op z'n Frans. Het heeft iets ontwapenends, zeker in combinatie met zijn verschijning: zijn krulsnorretje, zijn pak. Hij ziet er meer uit als een kunstenaar dan als een doorgewinterde paardenman. Ondanks de anatomische inzichten, is zijn verhaal verre van mechanisch. Het gaat niet om de 'juiste knoppen installeren' – zo'n populaire uitdrukking die je vaak hoort in de dressuurwereld, en die het doet lijken of het paard een machine is, een computer die je moet programmeren. Het gaat erom dat je communiceert met je paard, dat hij begrijpt wat je vraagt. 'Een circuspaard kent de oefening en herhaalt deze. Een goed geschoold paard begrijpt de hulpen.'

Op dit moment ben ik om. Ik moet toegeven dat ik met enige reserve en scepsis ben gekomen. Heel wat demonstraties, clinics en openbare lessen heb ik gezien; dressuurcracks van internationaal niveau laten graag zien hoe zij het doen en op internet is hier veel van te vinden. Ik krijg altijd een wat misselijk gevoel als ik dat zie; zo dikwijls wordt er slechts gehamerd op controle: als ik been geef moet hij onmiddellijk reageren, ik moet kunnen schakelen, hij moet, ik wil, hij mag niet ... Waar is het samenspel, het begrip, de liefde? Hier, in deze kantine, zittend op dat ongemakkelijke stoeltje, ademt de hele sfeer liefde en respect. Hier gaat het niet om een paard dat moet en een mens dat wil, om punten, om status, om prestatie en roem. Hier gaat het om zorg en ontwikkeling, om het leerproces. Om een paard, wat voor paard dan ook, de kans te geven zijn lichaam zo te ontwikkelen dat hij gemakkelijk, soepel, comfortabel in staat is een mens te dragen. Niet op de korte termijn, niet om op jonge leeftijd moeilijke oefeningen te doen en jezelf neer te zetten als geweldige ruiter, maar om te zorgen dat hij dit tot op hoge leeftijd kan doen. Als vriend, als partner, als leerling, maar nooit als 'object'.

De paarden van Bent zelf zijn een prachtig voorbeeld van dit streven. Een aantal twintig-plussers waar hij op zijn website en Facebook over schrijft en enkele jongere paarden. Het is niet zijn 'materiaal', het zijn vrienden. "Ik hou niet van paarden verkopen," vertelt hij in een van de volgende lessen. "Ik doe het ook bijna nooit. Twee keer om precies te zijn."

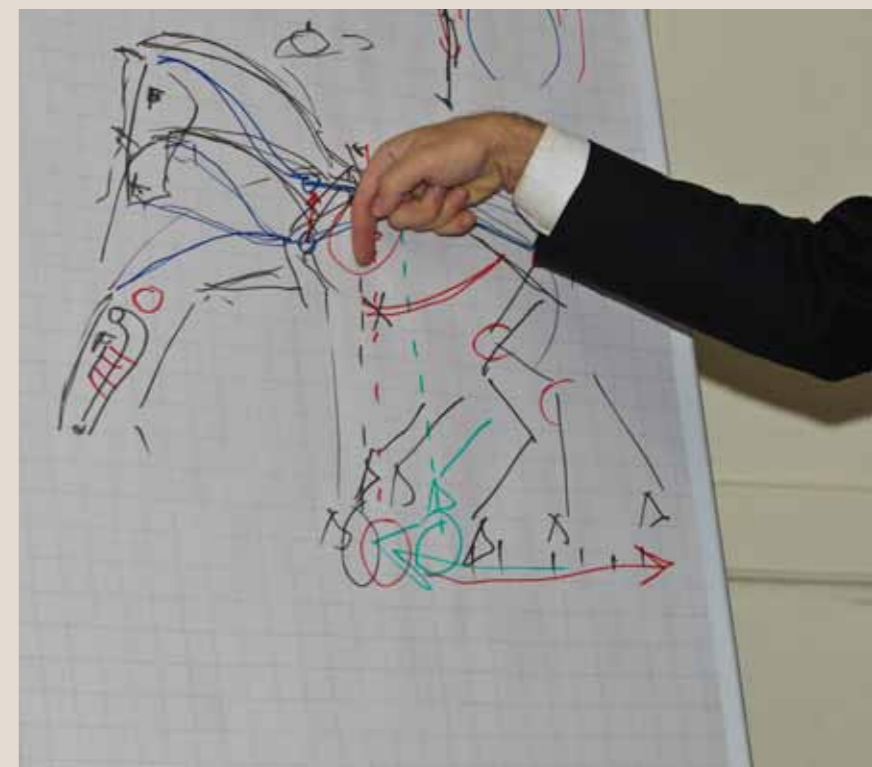
Het voelt als thuiskomen. Eindelijk iemand die op heel hoog niveau bezig is, beschikt over enorm veel kennis en ervaring en toch de liefde voor zijn paarden, als individu, als vriend, niet is verloren.

Het weekend heeft een logische opbouw van theorie en openbare lessen. Acht ruiters en paarden durven het aan om een grote groep mensen te laten meekijken. De eerste serie lessen is voornamelijk vanaf de grond, waarbij het steeds weer gaat om in alle rust het paard te vragen om te bewegen vanuit de achterhand, zonder blokkades, zonder verstoring. Het is moeilijk om dat precies onder woorden te brengen; dit is iets dat je moet zien om het goed te begrijpen. Maar steeds komt er weer een stukje van de puzzel. Wanneer je je paard vraagt om een paar passen zijwaarts te gaan, zorg dan dat je hem die ruimte geeft en niet in de weg staat. Vraag het paard niet om onbeleeft te zijn en op je tenen te gaan staan. Jij bent degene die moet nageven, niet je paard.

Bij het rijden vallen verschillende dingen op. Allereerst de optoming: zeven van de acht ruiters rijden op een bare-backpad, en de meesten met een combinatie van kaptoom en scharenbit. Het soort bit waarvan ik over het algemeen de kriebels krijg, maar hier zie ik in werkelijkheid waar 'men' het altijd over heeft: verfijning. De hulpen zijn enorm subtiel, een kleine ophouding, nauwelijks meer dan het optillen van de hand aan de bit-teugel. Een aanraking met de teugel of de zweep tegen de schouder, om deze net iets opzij te zetten, zodat het gewicht meer op het andere been komt. Alles is langzaam, niet 'spectaculair', het meeste in stilstand en stap, een enkele pas drif of galop. En toch is het wel spectaculair als je goed kijkt, en dat is precies waar je door hiernaar te kijken, in getraind wordt. Kijken. Voelen. Geduld.

De paarden zijn heel divers. Een aantal mooie, verder ontwikkelde paarden die duidelijk aanleg hebben voor dit soort werk; maar ook een aantal minder waarschijnlijke kandidaten: een oudere volbloed met een nare blessure uit het verleden, een kleine bonte, papierloze pony (dat is direct mijn favoriet, met zijn jonge ruiter), een grote, 22-jarige NRPS'er met een wat nerveuze, stugge uitstraling. Ylvie Fros, de organisator van dit weekend en mede NVVR-lid, doet mee met haar prachtige Appaloosa Fitzer. Voor de een is het makkelijker dan voor de ander. Sommige paarden en ruiters zijn wat gespannen door de situatie en hier en daar vind ik met mijn kritische blik toch dat niet iedereen even zorgvuldig te werk gaat. Maar het algemene beeld is dat van rust, geduld en paarden die steeds zelfbewuster en gemakkelijker in hun lijf komen te zitten.

17

Na de lessen volgt – eindelijk, het is inmiddels twee uur – de lunch. Hoewel natuurlijk in het geheel van zo'n weekend het eten maar bijzaak is, is deze lunch een groot feest. Ylvie en haar team schotelen ons heerlijk brood voor, salades, fruit en sap. Een heel groot deel is vegetarisch: heerlijk om niet te hoeven vragen en opletten, maar gewoon te kunnen genieten van het eten. Datzelfde geldt trouwens voor de voortreffelijke barbecue aan het eind van de zaterdag. Heel lang kunnen we niet genieten van de lunch: Bent, als een wonder van energie, is al snel weer klaar om verder te gaan. Onvermoeibaar, zonder zijn passie of scherpzinnigheid te verliezen, gaat hij door. Ongelofelijk.

Helaas voor mij ben ik minder energiek; een beetje weggezakt door het eten, de concentratie van de ochtend en het vroege opstaan, heb ik moeite om de tweede les goed te volgen. De zit staat hierin centraal en hoewel ik nog wel dingen oppik, denk ik dat het goed zou zijn om een van de instructievideo's aan te schaffen die op de website van Bent te vinden zijn. De kern van de zaak: de zit is de primaire hulp. Je zou alle hulpen vanuit de zit kunnen (moeten) geven, maar als dat niet duidelijk genoeg is, omdat je zelf nog niet op dat niveau bent of omdat je paard het nog niet begrijpt, kun je secundaire hulpen gebruiken ter verduidelijking: de stem, de hand, het been, de zweep (als aanwijzstokje).

In de tweede serie lessen wordt een en ander duidelijker, al maken Karin en ik ook even van de gelegenheid gebruik om een wandelingetje te maken in de mooie omgeving van Dop Heets Del waar het weekend plaatsvindt. Met frisse moed kunnen we daarna de rest van de lessen weer prima volgen.

Bij de barbecue blijken we lang niet de enige NVVR-leden, en dat was natuurlijk een gezellige boel. Wellicht speelt de korting voor leden uit de vorige VrijRuiter een rol! Terug in onze Bed en Breakfast zijn we zo moe dat we, ondanks harde, smalle bedjes en veel verkeerslawaaï, goed slapen. Zondagmorgen vroeg zitten we dan alweer klaar voor de volgende theorieles: dit keer over de psychologie. Hier wordt weer duidelijk hoe intelligent en zachtmoedig de instelling van Bent is. Het eerste wat je nodig hebt, stelt hij, is de sympathie van je paard. Van een onaardige leraar neem je niets aan, van een aardige wil je zelfs wel geloven dat twee plus twee vijf is. Maar met alleen sympathie kom je er niet. Je hebt ook het respect van je paard nodig, hij moet willen aannemen dat je weet waar je mee bezig bent. Met alleen aaien kom je er niet, maar met alleen streng zijn ook niet! De bak is een klaslokaal, en je moet zorgen dat je paard zich veilig en comfortabel voelt. Alleen dan is hij in staat om iets te leren. Je hebt ook de aandacht van je paard nodig, want heb je dat niet, dan ben je niet meer dan bagage. Regelmatig heeft hij het ook over buitenrijden, waar de regels helemaal niet zo streng zijn. Maar in de bak ben je om iets te leren. Kun je dat niet (meer), stijgt dan gewoon af. Ruiter en paard zijn als een dansend koppel. Je leidt als ruiter je paard, het paard staat je toe te leiden. Doe je dit niet, dan dwing je het paard om de leiding te nemen. En hoewel je weliswaar de leiding hebt, de leraar bent, moet je ook steeds naar je paard luisteren. Respecteer zijn grenzen, neem regelmatig een rustmoment en ga niet over die grens, want dan dwing je hem om 'ongehoorzaam' te zijn. Eenvoudigweg omdat hij het nog niet kan. Maar wees ook niet bang om die grens op te zoeken, zodat je verder komt.

In de laatste serie lessen zie je de vooruitgang, bij sommigen is het een groot verschil met de eerste les, bij anderen is de progressie minder duidelijk. Als laatste cadeautje geeft Bent tijdens de lunch een inspirerende, filosofische toespraak. Hij praat over kunst, en het verschil met ambacht. Als je hard werkt en veel leert kun je goed en ambachtelijk in je vak worden. Hoewel hij benadrukt dat hij een hekel heeft aan de moderne gewoonte om het paard aan te duiden als 'materiaal', maakt hij de vergelijking met een houtbewerker. Stel je voor dat je met veel liefde een stuk hout hebt uitgezocht, precies de kleur, de structuur die jij mooi vindt. Vervolgens breng je dit naar een timmerman om er een mooie tafel van te laten maken. Maar na een maand krijg je het hout aan stukken gezaagd in een stapeltje terug: brandhout ... Dan zou je toch niet blij zijn. Als trainer van een paard is het je taak om het beste en mooiste te maken van een paard, niet om hem te ruïneren met te hoge verwachtingen. Als iemand je een Shetlandpony brengt en je vraagt om het dier te leren om over twee meter te springen, is dat onrealistisch. Je kunt van de pony best een betere springer maken, maar binnen zijn eigen grenzen. Maar het wordt pas kunst wanneer je met je werk emotie oproept en overbrengt. Kunst kan allerlei emoties oproepen, maar wanneer je met levende dieren werkt, zoals een ruiter, kan en mag je alleen harmonie en liefde laten zien.

Ik ben geraakt en ontroerd. En ik heb er een nieuwe held bij. Een held die bevolgen spreekt over Mooment en Balance en kunst en passie. Charmant en eloquent, intelligent en met wagonladingen kennis. Ik weet het zeker: *ik wil meer!*

<<

Een verrassing was deze Haflinger, die een les mocht meedoen en net zo serieus en statig de oefeningen uitvoerde als zijn Spaanse collega's.

Binnen de Academische Rijkunst is verzameling aan de hand even belangrijk als vanuit het zadel. Een prachtige schouder-voor van de hand af. Let op de concentratie van paard en mens.

Na een stressvolle start was Fitzer van organisator Ylvie Fros toch mooi en geconcentreerd aan het werk.

Groeten uit Donkerbroek

Column door Vanessa Teepe

Lekker samen delen

Internet is leuk en handig, je kunt er van alles zien en lezen en met elkaar delen. En delen doen heel veel mensen graag op zoiets als bijvoorbeeld facebook. Van hun laatst gemaakte eiersalade tot een foto van de klok om te laten zien dat ze zich echt verslapen hebben. Alles wordt gedeeld ... En dan is het natuurlijk mooi meegenomen als andere mensen, tijdens bijvoorbeeld een paardrijwedstrijd, foto's van je gemaakt hebben want die kun je dan als je de foto 'pikt' van de website mooi weer laten zien aan al je facebook vrienden. Dat pikken eigenlijk helemaal niet mag en dat dit ook op de website te lezen is ... tja dat mag de pret niet drukken. Dat dit fotograferen, buiten het feit dat ik het erg leuk vind om te doen, ook mijn broodwinning is, ontgaat heel veel mensen jammer genoeg. Op allerlei facebook pagina's zie ik mijn foto's weer terug. Dat mijn naam en website dwars door een foto staan schijnt niemand iets uit te maken.

Een paar keer per jaar fotografeer ik tijdens de endurancewedstrijden. Dat is echt onwijs leuk om te doen. Lekker buiten en dan ook nog eens naar paarden kijken, waarbij de meeste je in een aardig gangetje voorbij komen. Ruiters die je vrolijk groeten en naar je lachen (altijd leuk voor de foto). Na de wedstrijden zorg ik er altijd voor dat de foto's zo snel mogelijk op mijn website staan, omdat ik weet dat de meeste mensen het wachten op de foto's moeilijk vinden. Dat dit voor mij nachtwerk betekent is jammer dan (gelukkig ben ik een avond-/nachtsmens). In het voorjaar stond ik weer te wachten op de ruiters, die er ieder moment aan konden komen. Normaal gesproken is het rond die periode altijd best lekker weer maar dit keer zat het even niet mee. Het was koud en niet een klein beetje ook. Op alle berichten hadden ze al aangegeven dat, mede door de snijdende koude wind, er een gevoelstemperatuur van -15°C zou zijn. Ik had me stevig aangekleed maar na een kleine twee uur had ik het gevoel in mijn nakie te staan. Wiebe, die altijd voor de gezelligheid mee gaat, had er nu een beste taak aan om mij een beetje warm te houden. Maar op een gegeven moment leek niets meer te helpen en bleven mijn benen maar trillen. Ik was zo blij toen de laatste ruiter gepasseerd was. Het heeft echt nog uren geduurd voordat ik weer een beetje op temperatuur kwam. De dag daarna zag ik op facebook alweer de eerste foto's verschijnen en bij eentje stond zelfs: "Goh wat zal de foto graaf het koud hebben gehad." Koud?????? Ik was verdomme bijna doodgevroren.

Terwijl ik bezig was met de eerste bestellingen kreeg ik een mailtje: "Ik probeer een foto van je website te halen maar het lukt niet. Kun je me uitleggen hoe ik dit moet doen, zo leuk voor op facebook." Binnen een paar tellen had ik de foto gevonden die ze op haar facebook pagina kon zetten: een chimpansee die, kijkend in de lens, zijn middelvinger omhoog stak.